

Δημήτρης Γρηγορόπουλος



«Σοσιαλιστική τάση» θεωρείται απ' το κεφάλαιο η στοιχειώδης συνταγματική κάλυψη κοινωνικών δικαιωμάτων

Η JP Morgan, η μεγαλύτερη τράπεζα των ΗΠΑ, κατέθεσε μια 16σέλιδη έκθεση στην οποία υποστηρίζει ότι οι χώρες της ευρωπαϊκής περιφέρειας και κυρίως αυτές του Νότου, δεν θα ξεφύγουν απ' την κρίση χρέους, αν δεν αναθεωρήσουν τα Συντάγματά τους:

«Τα πολιτικά συστήματα της περιφέρειας οικοδομήθηκαν μετά την πτώση δικτατορικών καθεστώτων και καθορίστηκαν από αυτήν την αλλαγή. Τα Συντάγματα παρουσιάζουν ισχυρές σοσιαλιστικές τάσεις! (ΔΓ) που αντικατοπτρίζουν την πολιτική ισχύ που κέρδισαν τα κόμματα της Αριστεράς μετά τη νίκη απέναντι στο φασισμό» (Εφ. Συν., 2-3/4/16).

Είναι προφανές ότι ο ισχυρισμός των συντακτών της έκθεσης ότι τα Συντάγματα των χωρών του ευρωπαϊκού Νότου παρουσιάζουν «ισχυρές σοσιαλιστικές τάσεις»! είναι ανιστόρητος και εξωπραγματικός. Το σύνταγμα και η νομοθεσία αντανakλούν, κατοχυρώνουν και υπηρετούν τα κυρίαρχα σε μια κοινωνία ταξικά συμφέροντα.

Κατ' εξαίρεση, ανάλογα με το επίπεδο της ταξικής πάλης, την ιστορική συγκυρία και την ανοχή της άρχουσας τάξης, κατοχυρώνουν και στοιχειώδη συμφέροντα, πολιτικά, οικονομικά, κοινωνικά, των υποτελών τάξεων.

Μάλιστα, στην περίπτωση της χώρας μας, το Σύνταγμα του 1975, που ψηφίστηκε μετά την πτώση της απριλιανής χούντας, λόγω του μεταδικτατορικού συσχετισμού των κοινωνικοπολιτικών δυνάμεων, σκοπούσε πρώτιστα στην καθιέρωση μιας ισχυρής και συγκεντρωτικής εξουσίας, εκφρασμένης μάλιστα όχι στο επίπεδο της κυβέρνησης, αλλά στο πρόσωπο του Προέδρου της Δημοκρατίας.

Η αναθεώρηση του 1986, υπήρξε περιορισμένη διατηρώντας την αρχή του ισχυρού και αυταρχικού κράτους, μεταφέροντας απλώς αποφασιστικές αρμοδιότητες του Προέδρου της Δημοκρατίας (όπως η κήρυξη κατάστασης πολιορκίας) στη Βουλή και δι' αυτής στον πρωθυπουργό ως αρχηγό της κοινοβουλευτικής πλειοψηφίας, οδηγώντας έτσι στη δημιουργία της πρωθυπουργοκεντρικής εκτελεστικής εξουσίας.

Εκτός απ' την κυρίαρχη αυταρχική δομή του το Σύνταγμα περιλαμβάνει αυταρχικά άρθρα με ταξική λογική, όπως: το άρθρο 17, που θέτει την ιδιοκτησία υπό την προστασία του κράτους, θέτοντας φραγμούς στη δημοκρατική βούληση της πλειοψηφίας για απαλλοτρίωση της μεγάλης ιδιοκτησίας, το άρθρο 21 για επίταξη προσωπικών υπηρεσιών (οδηγεί στην πολιτική επιστράτευση απεργών), το άρθρο 23 που θέτει περιορισμούς στο δικαίωμα απεργίας των δημοσίων υπαλλήλων, το άρθρο 28 που θέτει περιορισμούς στην άσκηση της εθνικής κυριαρχίας, ως όρο για τη συμμετοχή της χώρας στην ΕΕ, το άρθρο 44 που προβλέπει «σε περιπτώσεις εξαιρετικά επείγουσας και απρόβλεπτης ανάγκης», την έκδοση πράξεων νομοθετικού περιεχομένου απ' τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας, το άρθρο 48, που καθιερώνει την κατάσταση πολιορκίας (στρατιωτικό νόμο) κ.ά.

Οι πολυεθνικές παρεμβαίνουν άμεσα στα συντάγματα των εθνών - κρατών, για να προωθήσουν τα συμφέροντά τους

Το συγκεντρωτικό και αυταρχικό ελληνικό σύνταγμα δεν περιλαμβάνει προφανώς σοσιαλιστικές τάσεις και μάλιστα ισχυρές... Κατ' αντιστοιχία όμως προς τα συντάγματα των χωρών της ΕΕ και κατ' αντιδιαστολή προς τη φασιστική μορφή διακυβέρνησης, το ελληνικό σύνταγμα κατοχυρώνει το κράτος δικαίου και το κοινωνικό κράτος, με την αστική βέβαια έννοια, και ορισμένα στοιχειώδη πολιτικά και κοινωνικά δικαιώματα, τα οποία δεν υπήρχαν στα προηγούμενα συντάγματα. Τέτοια δικαιώματα κατοχυρώνονται συνοπτικά (και σ' άλλες διατάξεις αναλυτικά) στο άρθρο 25:

«Τα δικαιώματα του ανθρώπου ως ατόμου και ως μέλους του κοινωνικού συνόλου και η αρχή του κοινωνικού κράτους δικαίου τελούν υπό την εγγύηση του Κράτους».

Η έκθεση της JP Morgan εκφράζοντας την πιο αντιδραστική νεοφιλελεύθερη ιδεολογία ταυτίζει με το «σοσιαλισμό» το αστικό κράτος δικαίου και το αστικό κράτος πρόνοιας, που στην πιο ανεπτυγμένη μορφή τους ίσχυσαν στη «χρυσή» τριακονταετία (1945-75). Τα δικαιώματα όμως και στην ανώτερη ιστορικά μορφή τους, δεν πρέπει να αυτονομούνται, όπως πρεσβεύει ο μικροαστικός δικαιωματισμός και να συσκοτίζουν τον άδικο και εκμεταλλευτικό χαρακτήρα του καπιταλισμού, στο πλαίσιο του οποίου αποτελούν οριακή και

παροδική, σε σημαντικό βαθμό, κατάκτηση. Ο παροδικός χαρακτήρας των κατακτήσεων στον καπιταλισμό επιβεβαιώνεται απ' την ακύρωση πολλών απ' αυτά τα δικαιώματα στον υπεραντιδραστικό σ' όλα τα επίπεδα ολοκληρωτικό καπιταλισμό.

Απότοκη ακριβώς της αντιδραστικότητας του σύγχρονου καπιταλισμού είναι η ιταμιά απαίτηση της μονοπωλιακής ολιγαρχίας, όπως διατυπώνεται εν προκειμένω απ' την JP Morgan, να καταργηθούν ολοκληρωτικά, ει δυνατόν, τα κοινωνικά και πολιτικά δικαιώματα των υποτελών τάξεων, γιατί αποτελούν έναν έστω περιορισμένο φραγμό στην αδηφαγία των μονοπωλίων. Με πρόσχημα την επιβίωση ενός σοβιετικού τύπου κρατισμού, η κεφαλαιοκρατία μεθοδεύει τη συντριπτική υπέρ αυτής μεταβολή του συσχετισμού έναντι της εργατικής τάξης, την ένταση της εκμετάλλευσης, ακόμη και με τη μορφή απόλυτης υπεραξίας και την άρση των όποιων αντιστάσεων σ' αυτή την επίθεση. Όπως στη μεγάλη κρίση του 1929 τα μονοπώλια σε πολλές χώρες της Ευρώπης θυσίασαν την αστική δημοκρατία έναντι της φασιστικής μορφής διακυβέρνησης και στο επίπεδο του ιμπεριαλισμού την ειρήνη έναντι του πολέμου, έτσι και στη σύγχρονη κρίση του ολοκληρωτικού καπιταλισμού απάντηση είναι ο κοινοβουλευτικός ολοκληρωτισμός, ο κατακερματισμός των εργασιακών και πολιτικών δικαιωμάτων, αλλά και η εξάπολυση επικίνδυνων πολέμων ανά την υφήλιο.

Η απαίτηση της JP Morgan για αναθεώρηση του συντάγματος εκφράζει ακριβώς την υπερενίσχυση του μεγάλου πολυεθνικού κεφαλαίου όχι μόνον εις βάρος της εργατικής τάξης και των λαϊκών στρωμάτων, αλλά και εις βάρος του αστικού κράτους, ιδίως στην περίπτωση που αυτό, πραγματικά ή απλώς προληπτικά, ενεργώντας ως συλλογικός καπιταλιστής προς άμβλυνση της επικίνδυνης όξυνσης της βασικής αντίθεσης, επιχειρήσει να υπερασπίσει έστω και σε στοιχειώδη βαθμό, ατομικά, πολιτικά και εργασιακά δικαιώματα.

Η άμεση παρέμβαση του κεφαλαίου στο αστικό κράτος, τους θεσμούς και τους μηχανισμούς του είναι χαρακτηριστικό γνώρισμα του ολοκληρωτικού καπιταλισμού όχι ως τάση κατάργησης του συλλογικού καπιταλιστή, που ιδίως σε οξυμμένες κρισιακές καταστάσεις, όπως η κρίση του 2008 είναι θεσμός υπεραπαραίτητος για το σύστημα, αλλά για να συρρικνωθεί στο μέγιστο δυνατό βαθμό η συμβολή του κράτους στην αναπαραγωγή και στην προστασία των δικαιωμάτων της εργατικής δύναμης.

Η αντιδραστική επέμβαση του κεφαλαίου, πρώτο, δεν είναι μόνον έμμεση, αλλά αυξανόμενα άμεση χωρίς τη διαμεσολάβηση της αστικής πολιτικής και των ιδεολογικών μηχανισμών και δεύτερο, δεν αρκείται πλέον στην πίεση για αλλαγή προς το αντιδραστικότερο της αστικής διαχείρισης, αλλά άμεσα και δημόσια απαιτεί κατάργηση θεσμών και νόμων, ακόμη και

άρθρων του συντάγματος, αν έστω και κατ' ελάχιστο, προασπίζουν λαϊκά συμφέροντα. Γι' αυτό το σκοπό οι άμεσες παρεμβάσεις του μεγάλου κεφαλαίου στη χώρα μας είναι συνεχείς με τα συλλογικά του όργανα, ΣΕΒ, ΙΟΒΕ, επιμελητήρια, με συνέδρια, με μεμονωμένους, ισχυρούς καπιταλιστές, αλλά και οι έμμεσες παρεμβάσεις με τα αστικά κόμματα και την αστική οργανική διανοήση. Είναι γνωστή η πίεση που ασκείται απ' το κεφάλαιο και το πολιτικό προσωπικό του για την αναθεώρηση του άρθρου 16 του συντάγματος, που επιβάλλει την παροχή ανώτατης εκπαίδευσης αποκλειστικά από νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου.

Στην τελευταία αναθεώρηση του Συντάγματος το 2006, ΠΑΣΟΚ και ΝΔ επιχείρησαν να καταργήσουν το άρθρο 16, αλλά υποχώρησαν λόγω της μεγάλης κοινωνικής αντίδρασης. Έκτοτε το θέμα κατά καιρούς επανέρχεται. Πρόσφατα (Εφ. Συν., 2-3/4/16) έθεσε το θέμα αυτό ο βουλευτής επικρατείας της Ν.Δ Θ. Φορτσάκης.

Η συνεχής πίεση του κεφαλαίου και του πολιτικού και ιδεολογικού προσωπικού του για περιορισμό του υδροκέφαλου και σπάταλου κράτους οδήγησε επί κυβέρνησης ΝΔ-ΠΑΣΟΚ με νομικίστικες επινοήσεις, στην παραβίαση της καθιερωμένης απ' το 1911 μονιμότητας των δημοσίων υπαλλήλων. Ισχυρές πιέσεις ασκούνται απ' το οικονομικό και πολιτικό αστικό χώρο για πλήρη απελευθέρωση των ιδιωτικοποιήσεων και για προσέλκυση επενδύσεων με «ασφαλές φορολογικό, ασφαλιστικό και εργασιακό περιβάλλον».

Θέση - κλειδί στην επίθεση του κεφαλαίου κατά αστικών συνταγμάτων, που αναφέρονται στο κοινωνικό κράτος και στην κείνσιανού τύπου διανομή του πλούτου, κατέχει η ΕΕ για την εξάλειψη αυτών των διατάξεων, έστω και αν στην πράξη αποτελούν σχεδόν κενό γράμμα. Η ΕΕ ως οικονομικο-πολιτικός οργανισμός είναι πλήρως υποταγμένη στις πολυεθνικές και βρίσκεται σε άμεση επαφή και συνεργασία μ' αυτές. Είναι χαρακτηριστικό ότι στις συνεδριάσεις της Κομισιόν στις Βρυξέλλες συμμετέχουν, συμβάλλοντας ουσιαστικά στις αποφάσεις, εκπρόσωποι (λόμπι) εκατοντάδων πολυεθνικών. Υπό την πίεση των λόμπι των πολυεθνικών η ΕΕ έχει επιβάλει μέσω του Συμφώνου Δημοσιονομικής Σταθερότητας τους ισοσκελισμένους προϋπολογισμούς στο νομικό καθεστώς των χωρών - μελών και αν είναι δυνατόν και στα συντάγματά τους.

Την πιο όμως αποφασιστική υποβάθμιση του κράτους στο σύστημα της αστικής εξουσίας επιφέρουν οι πολυεθνικές στα πλαίσια της ευρωατλαντικής ολοκλήρωσης (ΤΤΙΡ), αφού αποκτούν το δικαίωμα προσαγωγής του κράτους σε ειδικά δικαστήρια, όταν κρίνουν ότι ζημιώνει τα συμφέροντά τους!

Δημοσιεύθηκε στο ΠΡΙΝ, 10.4.2016